

Divizní generál Vladimír Vojtěch Klecanda

* 15. listopadu 1888 Praha

† 22. dubna 1947 Praha

V úterý časně ráno dne 22. dubna 1947 našli chodci v Praze na chodníku ulice Na úvoze, která spojuje Nerudovu ulici s Pohořelcem těžce zraněného generála Vladimíra Klecandu. Ještě dříve, než mu mohla být poskytnuta lékařská pomoc, generál zemřel. Smrt nastala roztržitím lebeční kosti při mnohonásobném poranění útrob dutiny hrudní. První zprávy, které se vyrojily o příčinách smrti známého generála, vyslovily domněnku, že generál Klecanda spáchal sebevraždu. Tyto kombinace se prý ukázaly jako nesprávné, neboť se jedná o nešťastnou náhodu ...

Dávno předtím, ještě před první světovou válkou, když Vladimír Klecanda ukončil studia na obchodní akademii v Praze, odešel v roce 1909 na zkušenou do Ruska. Zde se po několika letech stal ředitelem pobočky firmy Laurin a Klement se sídlem v Charkově. Krátce po

vyhlášení válečného stavu dobrovolně vstoupil do ruské armády, ve které se stal spoluzakladatelem České družiny. Na samém začátku první světové války byla její půlrota pod jeho velením přidělena ruské 49. pěší divizi jako zpravodajský (výzvědný) oddíl. Tehdy připravil, později tolik připomínaný, přechod rakousko-uherského 28. pěšího pluku na ruskou stranu. Za tento čin byl vyznamenán Řádem sv. Vladimíra s meči. Po ústupu ruských armád byl Klecanda povolán ke štábu generála Ivanova, potom i ke štábu generála Brusilova a Penikina. Dále působil jako generální ubytovatel východní fronty a nakonec organizoval XIV. legionářský transport, s kterým se přes Itálii vrátil na začátku února 1920 do vlasti v hodnosti plukovníka.

V československé armádě byl jmenován zástupcem náčelníka hlavního štábu francouzského generála Pellého, avšak již na podzim 1920 odešel do Paříže na Vysokou školu válečnou. Studium úspěšně dokončil v létě 1922. Stal se potom velitelem I. pražské

brigády a rok poté, již v hodnosti generála, generálním sekretářem ministerského pracovního sboru pro obranu státu. V následujícím roce byl určen poradcem ministra zahraničních věcí dr. E. Beneše, s kterým také odešel do Ženevy, kde působil při Společnosti národů až do roku 1928. Odtud byl vyslán do Paříže jako čs. vojenský atašé u francouzské vlády se současnou akreditací pro Belgii a Švýcarsko. Z této doby pocházejí také jeho zprávy o začínajícím úpadku francouzské armády i klesající morálce francouzského národa, a také o aspiraci německých generálů napadnout Československo, což mu dali nepokrytě najevo u příležitosti olympijských her v Saint Moritz!

V roce 1926 působil Klecanda jako pozorovatel francouzských válečných operací v rífských horách v Maroku proti Abd el Krimovi, v letech 1924-1928 studoval obranu Švýcarska a poté podnikl studijní cestu po státech Malé dohody, Turecku a Řecku.

Do Československa se generál Klecanda vrátil v březnu 1929 a byl ustanoven velitelem 2. divize v Plzni a později, to již v hodnosti divizního generála, převzal velení 1. divize v Praze. Tehdy také získal vědeckou hodnost docenta a nadále pokračoval v přednáškách na Vysoké škole speciálních nauk při Českém vysokém učení technickém.

V únoru 1934 byl vyslán do Bolívie, která měla tenkrát pro čs. zbrojní průmysl zvláštní význam, neboť po dobu několika let patřila k jeho nejlepším zákazníkům. Od srpna 1932 byla totiž Bolívie ve válečném konfliktu s Paraguayí o sporné území Gran Chaco. Dosud byl hlavním velitelem bolivijských jednotek německý generál Kundt se svým štábem, avšak citelná porážka v prosinci 1933 měla za následek jeho sesazení ... Čs. armáda nabídku o vyslání vojenské mise přijala, protože mimo jiné měla příležitost poznat, jak se osvědčuje její výzbroj ve skutečném boji. Ovšem postavení čs. mise bylo více než delikátní při vědomí skutečnosti, že právě čs. ministr zahraničních věcí dr. E. Beneš byl ve Společnosti národů jmenován rozhodčím ve sporu Bolívie - Paraguay.

Když se Klecanda po osmi měsících vrátil do Československa, byl ustanoven velitelem 8. divize v Hranicích, avšak počátkem roku 1936 byl opět vyslán do diplomatických služeb. Tentokrát do Říma ve funkci vojenského atašé u italské vlády, kde měl v době habešského tažení sledovat účinek vyhlášených sankcí Společností národů vůči Itálii a z toho vyplývající vliv na veřejné mínění o Československé republice. Současně s tím velení čs. armády vyřešilo dilema kritiky velitelských schopností generála Klecandy, i když na druhé straně plně uznávalo jeho jazykové možnosti (ovládal dokonale francouzštinu, angličtinu, ruštinu a němčinu, dobře pak španělštinu a italštinu), podobně jako jeho schopnosti pro funkci vyžadující reprezentaci. Trnem v oku nepochybně byly i jeho rozsáhlé společenské styky a literární činnost: psal historické články, vzpomínky na legie, vojensko-taktické úvahy do Důstojnických listů, Národního osvobození, Nové doby a řady dalších časopisů. Napsal však i několik publikací „Účelná armáda“ a po návratu z Bolívie pak další knihy - Synové dobyvatelů a Kořeny doby. Od roku 1922 byl také členem zednářské lóže Jan Ámos Komenský, do které vstoupil na přání tehdejšího starosty Sokola dr. Josefa Schneinera, aby tak čelil maďarské revizionistické propagandě mezi zednáři a konečně v roce 1930 se stal místopředsedou Svazu junáků-skautů.

Ještě před nacistickou okupací českých zemí i krátce po ní Klecanda sondoval u Američanů, Britů i Rusů, zda by přijali do svých služeb československé důstojníky, ale po jejich odmítnutí se rozhodl, „*sdílet osud svých vojáků, když ani nás, ani válku Spojenci nechtěli a válku nebylo*“.

V Praze pracoval nejdříve v Anglobance a po roce přijal místo ředitele firmy Intex, zabývající se exportem skla a importem kartáčů a slámy. Využil svého postavení a vlivu k zaměstnání českých úředníků a zaměstnanců (včetně generálů Mejstříka a Untermüllera). Když firma zřídila výrobu náprsních tobolek v Terezíně, umožnil zaměstnaným Židům zlepšení jejich nelehkého osudu, včetně ochrany před deportací do vyhlazovacích táborů v Polsku. Dodal i velmi cenný zpravodajský materiál čs. vládě v exilu, podle kterého se „zařídily operace na východní frontě“! Některé odbojové skupiny s ním dokonce počítali jako s velitelem Prahy pro povstání v závěru války.

Avšak 24. duben 1945 poznamenal další životní osudy generála Vladimíra Klecandy až do jeho předčasné smrti. Ten den ho požádal K. H. Frank, aby odjel s delegací protektorátní vlády ke Spojencům na západní frontě. Vždy ctižádostivý a nepochybně i ambiciózní Klecanda, který díky své neklidné povaze, překypující nápady, s návrhem souhlasil. I když cesta nebyla úspěšná, zcela po ukvapeném a neověřeném oznámení českého vyslání z Londýna, které Klecandu nazvalo zrádcem a českým quslingem, prožil „po osvobození“ patnáct měsíců ve vyšetřovací vazbě. Před tzv. národním soudem v Praze pak mimo jiné prohlásil:

„... Mým vodítkem jest svědomí a polní řád. Je potvrzen až na stat' o přibližovacím pochodu, nejmodernějším řádem sovětské armády z roku 1943. Nařizuje obchvat, nařizuje hospodaření silami. Zde byl klasický případ obchvatu. Frank odhalil pravý bok Schörnerovy armády. Zásah Američanů do týlu Schörnera ukončil by válku během 24 hodin. Nešlo mi tedy o prodloužení okupace, jak praví žaloba, nýbrž o okamžitou porážku Němců!“

Ovšem čs. polní řád první republiky nepočítal s mocenskými zájmy Sovětského svazu ve střední Evropě ... Nakonec byl nositel dvaceti vyznamenání, většinou zahraničních, včetně britského záslužného kříže (D.S.C), francouzské Čestné legie, kolumbijského řádu Bolívara a chilského řádu Condora divizní generál Vladimír Klecanda obžaloby zproštěn, ale své občanské a tím více historiografické rehabilitace se nedožil.

11. října 1946 Rudé právo uvedlo: „... proti hlasům komunistů ... bylo vydáno osvědčení o národní spolehlivosti bývalému generálovi, který se proslavil tím, že dělal prostředníka K. H. Frankovi při jednání Němců o příměří na účet Sovětského svazu,“ neboť podle názoru redaktora, „není rozsudek národního soudu směrodatným pro vydání osvědčení lidovým orgánem veřejné správy“. V kontextu s tímto přesvědčením následoval po dvaceti dnech rozkaz ministra národní obrany Ludvíka Svobody s nařízením o zavedení řízení proti diviznímu generálu V. Klecandovi před kárným výborem ministerstva národní obrany pro „delikty“, kterých byl zmíněným národním soudem v Praze zproštěn! Psychologický nátlak na jeho osobu se stupňoval dalšími a dalšími útoky v tisku, rozšiřováním obžaloby i přičiněním 5. oddělení hlavního štábu B. Reicina, nemluvic již o obtížích s navrácením zabaveného majetku, a to až do tragického, dodnes ne příliš objasněného, pádu z otevřeného okna vlastního bytu...

Bydlel v historickém domě, jehož zvláštností, podobně jako u mnoha malostranských domů bylo, že jedna fronta domu, vedoucí do Loretánské ulice, byla nízká, zatímco druhá, vedoucí do Úvozu a směrem k Petřínu, byla čtyřpatrová. Z Klecandova bytu byl nádherný pohled na Prahu a zejména na Petřín. Jeho byt byl sbírkou vzácných obrazů, porcelánu a keramiky. Generál se po osvobození činným rozsudku národního soudu, který jej zprostil viny, cítil velmi dobře. Nikdy se nezabýval myšlenkou sebevraždy. Paní dr. Klecandová i

pomocnice v domácnosti později tvrdily, že generál byl v úterý ráno zvlášť v dobré náladě. Vstal časně a připravoval se na schůzku s jedním svým známým. V místnosti, kde se holil, se nacházela pod nízko položeným oknem leštěná skříňka se šikmým povrchem. Vojenská komise posádkového velitelství Velké Prahy, která zjišťovala příčinu generálovy smrti, nabyla přesvědčení, že ráno, v nádherném slunečním dnu, se obdivoval pohledu na Prahu a petřínské sady. Pravděpodobně si chtěl otevřít okno, které mělo vadný uzávěr, těžce se otvíralo. Proto asi Klecanda - ještě v ponožkách a nedostrojen - stoupl a po prudším opření do vzdorovitého uzávěru při jeho náhlém otevření ztratil na leštěné skřínce rovnováhu a vypadl. Nejdříve dopadl na střechu nižší stavby a teprve s ní na chodník ulice. Možná měla pravdu, avšak rychlost jejího „vyšetřování“ (ani ne 24 hodin) a „závazky“ některých členů komise k vojenskému obrannému zpravodajství vyvolávají oprávněné pochybnosti o její objektivnosti ...

PhDr. Zdeněk Vališ